

ДОЦІЛЬНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Соціально-економічні й політичні зміни в суспільстві, зміцнення державності України, входження її в цивілізоване світове співтовариство є передумовою структурної реформи національної системи вищої освіти, спрямованої на забезпечення мобільності, працевлаштування та конкурентоспроможності навчальних закладів.

Однією із передумов входження України до єдиної Європейської зони вищої освіти є досягнення системою вищої освіти України цілей Болонського процесу, який передбачає підвищення якості підготовки фахівців і забезпечення на цій основі престижу отримання вищої освіти за рахунок використання сучасних технологій навчання, поліпшення самостійної роботи студентів на засадах впровадження наукових досліджень у навчальний процес.

Особливе значення має використання в навчальному процесі наукових досліджень у сфері залізничного транспорту як бази отримання практичної підготовки на основі формування реальних, найновіших і перспективних знань про господарську діяльність підприємств галузі. Крім того, широке залучення студентів до виконання наукових досліджень при здійсненні навчального процесу не тільки дозволяє ефективніше, на основі опробування, впровадити наукові дослідження в навчальний процес, але й істотно розширювати можливості самих студентів, розвиваючи в них нові здібності; можливості отримати інноваційні рішення в науці на основі незаангажованого та сучасного погляду студентів на процеси, які відбуваються у всіх сферах діяльності.

Таким чином, використання в навчальному процесі результатів наукових досліджень та участь студентів у їх створенні поліпшує такі показники навчального процесу, як мотивацію вивчення предметів, особисту зацікавленість в оволодінні знаннями, інтерес до науково-дослідної роботи тощо. Все це формує нове суспільство, яке матиме потужний потенціал у майбутньому.

О.М. Полякова

ДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Інтеграційні процеси у світовому економічному і освітньому співтоваристві формують нове конкурентне середовище вищої школи, для

якої характерні підвищені вимоги до управління якістю освітнього процесу та надаваних послуг.

Входження системи української освіти у світове освітнє співтовариство в результаті приєднання до Болонської угоди означає прийняття міжнародних правил ведення справ в освітній сфері, перехід до європейських стандартів оцінки результатів освіти і жорстку конкуренцію на ринку праці та освітніх послуг.

Вищі навчальні заклади вже знаходяться в умовах конкуренції за вчених, репутацію, за підростаюче покоління молодих вчених, за професорів. Існує також і конкурентна боротьба за студентів. Тобто сучасні вищі виконують численні соціальні функції; у наш час з розвитком сучасних ІТ-технологій вищі навчальні заклади повинні формувати свої ресурси з урахуванням запитів, потреб і переваг споживачів освітніх послуг, цільових аудиторій: абітурієнтів, студентів, слухачів, роботодавців, рекрутингових агентств, державних органів освіти, суспільства в цілому.

Забезпечення конкурентоспроможності вищого навчального закладу ґрунтується на *вдосконаленні технологій освіти, розвитку системи забезпечення якості освітніх послуг і підвищенні ефективності управління ним.*

Удосконалення технологій освіти здійснюється, передусім, через ІТ дистанційне навчання; створення електронного університету, порталу; використання медійних технологій (підготовка відео-аудіо матеріалів, анімаційні технології, ситуаційні, ділові ігри); формування баз знань (класифіковані документи (підручники, методики); форуми з обговорення актуальних питань та ін.); використання мультимедійного обладнання в навчальному процесі.

На думку колективу авторів під керівництвом Ю.Б. Рубіна, основними завданнями системи якості вишів на сучасному етапі є перехід до технологій відкритої освіти; адаптація змісту навчальних програм; адаптація структури навчально-методичних матеріалів; адаптація навчальних планів; забезпечення оперативної системи коректування навчальних програм підготовки фахівців; забезпечення гнучкого оновлення змісту освіти; використання модульного принципу формування дисциплін.

Однак очевидним є той факт, що специфіка функціонування сфери освіти і особливості виробленого в її рамках продукту не можуть не впливати на зміст стратегії конкурентоспроможності вищого навчального закладу, привносячи в інструментарій її реалізації ряд специфічних особливостей. Найбільш виразно ця специфіка проявляється при розгляді обраної стратегії конкурентоспроможності.

Стратегія конкурентоспроможності вищого навчального закладу враховує не тільки галузеві особливості організації, але і відмінні риси самої цієї організації, що знаходить відображення у формалізації її ключових компетенцій. На думку багатьох фахівців, зокрема С.В. Волгіної,

роботу з виявлення ключових компетенцій вищого навчального закладу доцільно починати з управлінського обстеження таких функціональних особливостей його діяльності:

- *маркетинг*: яку частку займає вищий навчальний заклад у загальній місткості ринку освітніх послуг, наскільки різноманітний асортимент пропонованих ним освітніх продуктів і послуг, чи враховуються зміни на ринку та у структурі споживачів при розробленні послуг і продукції вищого навчального закладу, величина доходу, що отримується від їх реалізації;

- *надання освітніх послуг*: які особливості розроблення та реалізації освітньої послуги вищого навчального закладу, наскільки добре розроблена система надання освітніх послуг, чи можна внести коригування щодо її поліпшення, чи можливо покращити якість освітніх програм, які ресурси для цього можуть знадобитися, чи можливо розробити нові освітні програми або використовувати нові технології викладання, яких немає у конкурентів, чи існує у вищому навчальному закладі ефективна система контролю якості освітньої послуги та процесу її надання;

- *персонал вищого навчального закладу*: які компетентність і підготовка персоналу вищого навчального закладу, які вимоги до працівників вишу можуть виникнути в перспективі, чи здатні будуть співробітники вишу забезпечити виконання цих вимог, наскільки ефективно використовується система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу вищого навчального закладу, чи функціонує і в організації система оцінки роботи персоналу;

- *імідж вищого навчального закладу та його корпоративна культура*: чи існує у вищому навчальному закладі цілісна система вироблених і властивих його співробітникам моделей поведінки, звичаїв, традицій і очікувань, яким чином вона створюється, передається і підтримується, яке враження про навчальний заклад і його діяльність у споживачів, чи склався позитивний імідж вищого навчального закладу, чим він підкріплюється або послаблюється.

У результаті цього аналізу виявляються сильні і слабкі сторони різних видів діяльності вищого навчального закладу, які можуть бути використані при розробленні та реалізації стратегії управління вишом.

Обґрунтування ключових компетенцій вищого навчального закладу, на відміну від бізнес-організацій, визначається особливостями процесу виробництва освітніх послуг, що здійснюються в ньому, і якісними характеристиками самого кінцевого продукту цього виробництва. Але розуміння компетенцій вищого навчального закладу та загальна схема їх виявлення та управління аналогічні як і для будь-якої іншої організації.